

Temagruppe avløp – 10.10.2017

Referat, Temagruppe avløp

Sted: Søndre Land, Teknisk drift, Industrivegen 11

Tid: 10. oktober, kl 12.00-15.00

Tilstede: Ylwa Swärd (Jevnaker), Edmond Habiyambere (Lunner), Trude Øverlie (Gran), Johan Slåtsveen (Søndre Land), Kari-Elin Solberg Saglien (Etnedal), Finn Jørgensen (Nordre Land), Håvard Lucassen (Vannområde Randsfjorden)

Referent: Håvard Lucassen

Saker:

1. Kari-Elin Saglien ble valgt til møteleder
2. Runde rundt bordet der alle presenterte seg og sine hovedarbeidsoppgaver. Alle har flere andre oppgaver enn oppfølging av spredt avløp. Det jobbes med forurensing generelt, oppdatering av kartbaser, hovedplaner med mer.
3. Det er forskjell på hvordan hver kommune arbeider og hvor langt de har kommet i arbeidet.
Nordre Land: Den opprinnelige planen var å gå rundt å se på alle anlegg og følge opp med pålegg på de dårligste. Har vært vanskelig å gjennomføre fordi man stadig får nye oppgaver. Kommunen har ca 2700 anlegg, men det blir ikke kontrollert mer enn ca 150 anlegg i året. Det foreligger et register i KOMTEK over anleggstyper, ca 2000 slamavskillere/synkekummer, 300 tette tanker (en del gråvannsanlegg inkl), 30 minirensenanlegg. Kommunen bruker VA-privat i KOMTEK. Det er mange anlegg fra 50-60-tallet, men det finnes ingen fullstendig oversikt over anleggsalder. Årlig pålegges det oppgradering av 10-15 anlegg. Stillingen er finansiert av et kontrollgebyr for de med innlagt vann.
Lunner: Det gjennomføres tilsyn der anleggstype kontrolleres. Alle tilsyn følges opp med brev om alt er ok eller eventuelt varsel om pålegg om utbedring. Kommunen har ca 1500 anlegg hvorav man ikke kjenner tilstanden på alle, men avvik rapporteres gjennom slamtømmeordningen. Slamtømmerrapporter legges rett inn i KOMTEK av slamtømmer. Kommunen bruker VA-privat, samt en kartbase i kartsystemet (GISLINE) til kommunen, men dette er ikke synkronisert/oppdatert pr nå. Mål om å kontrollere 200 anlegg i året i hele kommunen.
Gran: Holdt på med spredt avløp siden 2003. Kommunen har ca 3000 anlegg som blir slamtømt + noen fritidsboliger som ikke blir tømt. Det er hovedsakelig slamavskillere med forskjellig type gammel infiltrasjon i etterkant, men noe andre typer anlegg. Pr nå er det ca 1000 utbedringssaker (har fått eller skal få pålegg) etter kontroll + ca 300 tilknytningssaker. Kommunen er i en overgangsfase når det gjelder kartssystem/base i og med at gammel kartløsning er faset ut og ikke brukbar som annet enn historisk base, og det er aktuelt å

benytte KOMTEK VA-privat (alle anlegg er overført, men kontroller og tilsyn er i et annet system). Det er fortsatt en del områder som ikke er kontrollert, for eksempel en del hytteområder (fjorda osv) og noen boligområder nord i kommunen.

Jevnaker: I liten grad i gang med arbeidet. Ca 500 anlegg, hvorav 130-150 skal på kommunalt, planen er å starte opp for fullt fra neste år etter at høsten benyttes til å lage en god prosjektplan. Tanken er å kontrollere alle anlegg neste år, deretter begynne med pålegg. Forventer 90 % for dårlige anlegg og pålegg for disse. Har ikke planlagt bruk av kartbase, men aktuelt med KOMTEK og GISLINE.

Søndre Land: Papirarkiv over kontrollrunde fra 1988-92 stemmer godt med realiteten fortsatt (dessverre), mange utslipp som går rett i bekk/sjø. Planen var/er å starte med de verste anleggene (direkte utslipp) først. 1850 anlegg som tømmes, hvorav mange er for dårlige. Kommunen bruker KOMTEK. Det er de to siste årene besøkt ca 130-140 anlegg årlig, hvorav ca 30 hvert år blir påleggssaker som følge av direkte utslipp. Ytterligere en markant andel av de kontrollerte anleggene er for dårlige og vil følges opp med pålegg etter av man er gjennom de verste.

Etnedal: Ikke starta opp strukturert tilsyn, og eventuelle krav om feilrettinger baserer seg på slamtømmerrapporter med avvik. Mangel på tilsyn skyldes tidsmangel, men kommunen tror likevel oversikten er grei selv uten at det er gjennomført fullstendig kartlegging. Mål om å få gjennomført tilsynsrunde for å kontrollere om oversikten er så god som antatt. 1200 spredte anlegg (hvorav mange hytter), mens det er ca 150 som er tilknyttet kommunalt. Skal bruke KOMTEK VA-privat. Erfaring og slamtømmerrapporter indikerer at det er en del mangelfulle anlegg, men oversikten er som nevnt ikke fullgod. Plan om å begynne tilsyns-/kontrollrunde til sommeren, men usikkert om tiden strekker til.

4. Så langt i arbeidet er det noen erfaringer som er viktige:

- Tid og mulighet til å følge opp spredt avløp er mangelvare i og med at man blir tillagt andre oppgaver. Dette selv om stillingen i utgangspunktet ikke er har vært tiltenkt andre oppgaver.
- Kapasitet i markedet blant prosjekterende og utførende er en overraskende utfordring. Det kan ikke gis for mange pålegg samtidig i og med at markedet ikke er stort nok for å ta unna oppdragene. Det burde kunne forventes at markedet responderer på dette, men foreløpig har det ikke skjedd.

5. Det er sagt en del om fremdrift i pkt 3.

Angående pålegg om tilkobling til kommunalt avløpsnett er det forskjellig praksis, men flere kommuner opererer med en beløpsgrense på rundt kr 100 000,- + tilkoblingsavgift. Fra administrasjonen sin side er det i flere kommuner ønske om en høyere beløpsgrense for å få gjennomført flere prosjekter. Det vurderes også muligheten for å få til et spleiselag der både kommunen og innbygger bidrar med et beløp inn i avkloakeringsprosjekter. Sistnevnte er sannsynligvis en metode som er effektiv og god i og med at folk flest gjerne vil koble seg på og ser positivt på det dersom det blir et spleiselag, men økonomien i de fleste kommunene åpner i liten grad for slikt. Gran og Lunner bruker avstand fremfor beløpsgrenser, og krever tilknytning av alle som bor innen 100 m fra kommunal ledning.

Kontrollrunder gjøres av både nye og gamle anlegg i kommunene, men ingen av kommunene kjører standard vannprøvetaking på utløpsrør hvis det ikke er konkrete klager fra brukere.

Skyldes til en viss grad at anleggstypene ikke legger opp til det, men også at det er ressurskrevende og uhensiktsmessig før man har kommet lenger med oppryddingsarbeidet.

6. Kommunene ønsker at vannområdet skal legge mer fokus på følgende:

- Problemkartlegging i områder med spredt avløp, fokus på mindre bekker med stor belastning. Eksempelvis er det i Etnedal og Nordre Land flere store bekkefelt hvor vanntilstand er satt lik i hele området basert på erfaring/forventing. Kommunene spiller inn de lokalitetene som antas å være utsatt for større belastninger, så tas det med inn i vurderingen av neste års overvåkingsprogram sammen med FM.
- Synliggjøring av resultater fra overvåking. Vannmiljø er ikke en god nok portal for enkelt og oversiktlig innsyn. Rapporter med tilstandsvurdering som følge av nyeste overvåking bør produseres og tilgjengeliggjøres for alle involverte parter. Et utvalg relevante og representative vannforekomster bør kunne presenteres i en slik rapport. Vannområdet tar initiativ til dette.
- Synliggjøre jobben som gjøres blant annet på spredt avløp. Det ses på muligheten for å benytte nettsiden www.vannportalen.no/Randsfjorden til dette?

7. Eventuelt

- Kommunene ønsker 2 møter i året fremover (høst og vår)
- Ylwa vil gjerne ha prosjektplaner fra de andre kommunene, Johan anbefaler å ta kontakt med Gjøvik kommune. Gran anbefaler en tydelig prioritering av områder og anleggstyper. Gruppen anbefaler politisk forankring av prosjektplan.
- Ylwa har vurdert en aldersgrense på påleggsrunden (unntak for de over 85), men det anbefales ikke fra gruppen. Bedre å gi pålegg og ta stilling til eventuelle søknader om utsettelse når de kommer, og basere saksbehandlingen av slike søknader på den reelle forurensningsbelastningen det konkrete anlegget bidrar med.

Håvard Lucassen, Gran 13.10.2017